

Urvalsprovet i juridik 2024

Anvisningar för urvalsprovet

Läs noggrant igenom alla anvisningar

Provet består av 5 uppgifter. Provet tar 4 timmar.

Du kan fördela tiden på de olika delarna och uppgifterna hur du vill. Du kan fritt förflytta dig mellan alla uppgifter under provets gång. Svara på alla uppgifter. Spara alltid dina svar innan du lämnar en essäuppgift. Systemet sparar andra svar automatiskt.

Under provet får du öppna endast urvalsprovssystemet.

Du kan planera dina svar och skriva egna anteckningar på konceptpappret. Anteckningarna på konceptpappret beaktas inte i bedömningen.

Bedömningen av urvalsprovet

Det svenskspråkiga urvalsprovet i juridik omfattar fem (5) uppgifter, och du kan få 0–10 poäng per uppgift. Alla uppgifter baserar sig på förhandslitteraturen. Du kan få högst 50 poäng för urvalsprovet.

I provpoängsantagningen rangordnas sökande med samma poäng på basis av poängen för alla uppgifter i urvalsprovet, börjande från uppgift 1.

Om det efter att man tillämpat dessa kriterier finns flera sökande med samma poängtal på gränsen till antagning, antas samtliga sökande med samma poäng.

Förhandslitteratur till urvalsprovet

Alla uppgifter baserar sig på förhandslitteraturen:

Susanna Lindroos-Hovinho: Inledning till Europeiska unionens rättsordning 2022 (Unigrafia)

Kaarlo Tuori: Rättens nivåer och dimensioner 2022 (Unigrafia)

De två första verken kunde beställas från Unicontent. De två artiklarna nedan finns att läsa via Edilex-plattformen.

Johan Boucht: Nordisk kriminalpolitik: Finns den längre, och i så fall, vart är den på väg? (Tidskrift utgiven av Juridiska Föreningen i Finland 2/2020 s. 215–247). [Länk till artikeln](#)

Veronica Lankinen: Administrativa avgiftssanktioner samt rätten att tåla och inte belasta sig själv – Självinkrimineringskydd och sanktionsavgifter i de nordiska länderna Finland, Sverige och Norge (Tidskrift utgiven av Juridiska Föreningen i Finland 1/2020 s. 1–52) [Länk till artikeln](#).

Provuppgifterna

Uppgift 1

Uppgiften är baserad på boken Susanna Lindroos-Hovinheimo, Inledning till Europeiska unionens rättsordning (2022). Hela svarets maxlängd i tecken är 3500 inklusive mellanslag. Frågan kan ge max 10 poäng.

Det finns rättsprinciper som grundar sig på EU-domstolens (eller den dåvarande EG-domstolens) banbrytande rättspraxis. En del av dessa principer kallas ofta med namnet på det rättsfall som de förknippas med. Nedan finns fyra korta beskrivningar av några viktiga rättsfall där EU-domstolen (eller EG-domstolen) introducerar en ny rättsprincip. *(Dessa principer har tolkats och utvecklats vidare i andra mål men andra senare mål behöver inte kommenteras i svaret.)*

Svara på punkterna a–d i angiven ordning och anteckna även punktens bokstav i början av ditt svar. Svara först med att ange:

- 1) namnet på rättsfallet;
- 2) den grundläggande rättsprincipen som har utvecklats av domstolen; och därefter
- 3) redogör för vad denna princip innebär och vad fastställs av domen.

För att få fulla poäng måste alla dessa element ingå i svaret.

- a) Målet 26/62 (1963) avsåg en begäran om förhandsavgörande från en nederländsk förvaltningsdomstol. Orsaken till målet vid den nederländska domstolen var speditörsföretaget V.G.E.L:s import av ett varuparti från Tyskland till Nederländerna. Företaget var i samband med importen tvungen att betala tull, vilket företaget ansåg strida mot EEG-fördragets förbud för medlemsstaterna att höja importtullarna på handeln mellan dem. Frågan om primärrättens förhållande till nationell rätt diskuterades i fallet. (2 p)
- b) I målet 6/64 (1964) behandlades ett klagomål från en italiensk advokat C, som motsatte sig nationaliseringen av ett italienskt elbolag eftersom han ägde aktier i företaget när det blev en del av det statliga bolaget Ente Nazionale Energia Elettrica. Han vägrade att betala sin elräkning och hävdade att nationaliseringen stred mot gemenskapsrätten eftersom det innebar ett statligt ingrepp på den gemensamma marknaden. Den italienska regeringen hävdade å sin sida att en privatperson inte kunde åberopa gemenskapsrätten eftersom det rörde sig om bestämmelser i en nationell lag. (3 p)
- c) I målet 106/77 (1978) importerade ett företag S nötkött till Italien. De italienska myndigheterna krävde företaget S att betala en avgift för hälsoskyddsändamål för det importerade köttet (som reglerades i en italiensk lag från 1970). De hävdade att den nationella lagstiftningen skulle ges företräde, eftersom det stiftats efter de relevanta gemenskapsrättsreglerna och måste tillämpas i nationella domstolar så länge som den inte förklaras stå i strid med den italienska grundlagen. (2 p)
- d) Förenade målen C-6/90 och C-9/90 (1991) handlar om två arbetstagare F och B. Italien hade inte implementerat det så kallade lönegarantidirektivet i tid. Direktivet gav medlemsstaterna skyldighet att införa ett garantisystem som skydd för arbetstagare. Företagen som hade anställt F och B ställde in sina betalningar, varefter F och B väckte talan mot italienska staten. De krävde ersättning i enlighet med direktivet, eller alternativt skadestånd av staten på grund av dess underlåtenhet att implementera direktivet. (3p)

Uppgift 1, bedömningsgrunder

Hänvisningarna nedan till Susanna Lindroos-Hovinheimo, Inledning till Europeiska unionens rättsordning (2022).

- a) 1) **Van Gend en Loos**; 2) *principen om direkt effekt* 3) Enligt domstolen utgör gemenskapen en ny rättsordning inom folkrätten till vars förmån medlemsstaterna på vissa områden har inskränkt sina suveräna rättigheter. Domen fastslår att EU-rätten inte bara ger upphov till skyldigheter för EU-länderna utan även till rättigheter för enskilda rättssubjekt. De kan därför utnyttja dessa rättigheter och direkt åberopa EU-rätten i nationella och europeiska domstolar, oberoende av nationell lag (dvs. även om det inte finns något rättsmedel enligt den nationella lagstiftningen). (s. 47-49) **(max 2 p)**
- b) 1) **Costa mot ENEL**; 2) *principen om EU-rättens företräde*; 3) Domstolen slog fast företrädesprincipen, det vill säga att gemenskapsrätten har företräde framför nationell rätt. I normkonflikter bör europarätten ges företräde, så att motstridiga nationella normer inte får tillämpas. Domstolen betonade också att i denna dom att fördraget innebär en inskränkning av medlemsstaternas nationella suveränitet. Domstolen ansåg att det är omöjligt för en medlemsstat att göra en senare ensidig åtgärd som kan strida mot gemenskapens rättsordning. Den rätt som uppkommit ur fördraget har självständig och särpräglad karaktär som skulle gå förlorad om den kunde vara i rättslig konflikt med nationell lag. Domstolen tillämpar principen *lex superior derogat legi inferiori* det vill säga den hierarkiskt högre normen ges företräde gentemot den hierarkiskt lägre och domstolen anser att gemenskapsrätten var högre. (Fallet upprepar också idén om EU-rättens direkta effekt som lanserats i Van Gend en Loos.) (s. 50-51) **(max 3 p)**
- c) 1) **Simmenthal**; 2) *principen om EU-rättens direkta tillämplighet*; 3) Domstolen ansåg att direkt tillämplighet innebär att en nationell domstol som skall tillämpa EG-rätten, är skyldig att omedelbart tillämpa denna fullt ut, och om nödvändigt vägra tillämpa motstridig nationell rätt, även om den är senare tillkommen. Den nationella domstolen är också skyldig att säkerhetsställa skyddet av rättigheter som uppkommit genom gemenskapsrätten utan att domstolen behöver vänta på att eventuella motstridiga nationella bestämmelser för upphävs av de nationella organen. (s. 52-53) **(max 2 p)**
- d) 1) **Francovich** 2) *principen om statens skadeståndsskyldighet*; 3) Domstolen fastställde i sitt beslut att direktiv inte har horisontell direkt effekt. Domstolen utvecklade för första gången en lära om statens skadeståndsskyldighet som följer av att unionsrätten ger rättigheter till enskilda. Detta innebär att enskilda som lidit skada på grund av att en medlemsstat inte uppfyller sina skyldigheter, blir tvungen att betala ersättning till fysiska eller juridiska personer. Det finns tre förutsättningar som måste uppfyllas för skadestånd i) den ifrågavarande EU-rätsregeln skall ha som syfte att skydda enskildas rättigheter ii) överträdelsen skall vara tillräckligt klar; och iii) det måste finnas orsakssamband mellan överträdelsen och skadan. Francovich-doktrinen betyder inte strikt ansvar det vill säga oberoende av vållande, men EU-domstolen har inte heller utvecklat något kvar på att en medlemsstat förfarit vårdslöst för att skadestånd skall kunna utgå. Skadeståndsskyldighet är nödvändigt för att unionsrätten skall vara effektiv. (Francovich-fallet hänvisar också till lojalitetsprincipen, nuförtiden FEU 4.3.). (s. 64-67). **(max 3 p)**

Uppgift 2

Uppgift 2 är baserad på boken Kaarlo Tuori, Rättens nivåer och dimensioner

Definiera vad som avses med begreppen och uttrycken nedan. Svara på punkterna a–e i angiven ordning och anteckna även punktens bokstav i början av ditt svar. Hela svarets maxlängd i tecken är 2 200 inklusive mellanslag. Frågan kan ge max 10 poäng.

- a) E contrario-slut (motsatsslut). (2 p.)
- b) Viktdimension vid tillämpning av rättsprinciper. (2 p.)
- c) De mest fundamentala rättsprinciperna som bildar rättens normativa djupstruktur i den moderna rätten. (2 p.)
- d) Det motiverande (rättfärdigande) förhållandet mellan rättens olika nivåer. (2 p.)
- e) Professionell autonomi som en form av rättslig autonomi i det moderna rättssystemet. (2 p.)

Uppgift 2, bedömningsgrunder

Hänvisningarna nedan till Kaarlo Tuori, Rättens nivåer och dimensioner (2022).

- a) E contrario- eller motsatsslut är en tolkningsstandard som innebär att den norm som kommer till uttryck i rättsnormssatsen inte ska tillämpas på de situationer som faller utanför satsens ordalydelse. (s. 41, 44)
- b) De normer som benämns rättsprinciper präglas inte av en allt-eller-inget-tillämplighet utan av en viktdimension. Rättsprinciper kan tillämpas också mer eller mindre, och den princip som får ge vika vid en normkollision förlorar i allmänhet inte helt sin rättsliga relevans utan är tillämplig i den utsträckning som den vinnande principen medger. (s. 49)
- c) Rättens normativa djupstruktur bildas av de för varje enskild rättstyp mest fundamentala rättsprinciperna. Den moderna rätten kan då på goda grunder anses omfatta
 - de mänskliga rättigheterna som allmänna normativa idéer
 - andra principer som är kännetecknande för rättsstaten
 - demokratiprincipen. (s. 52 / s. 62)
- d) När elementen på rättsordningens ytnivå harmonierar med de djupare skikten, när till exempel en lag som lagstiftaren har stiftat eller ett avgörande som en domare har fattat står i överensstämmelse med de principer som finns avlagrade i rättskulturen eller i rättens djupstruktur, kan vi säga att elementen på ytnivån motiveras, rättfärdigas, via de djupare skikten. Det motiverande förhållandet kan komma till uttryck också så att man inom de rättsliga praktikerna explicit åberopar de i rättskulturen eller i rättens djupstruktur förankrade principerna. (s. 61)
- e) De främsta aktörerna inom de specifika rättsliga praktikerna i det moderna samhället är jurister i egenskap av medlemmar i det inskränkta rättssamfundet. Tack vare sin utbildning har de anammat

den fackmässiga rättskultur som har försett dem med sådan praktisk kunskap som gör dem kvalificerade att arbeta som jurister inom olika slags rättsliga praktiker såsom lagstiftning, rättskipning och rättsvetenskap. Den viktiga roll som juristkåren spelar inom dessa rättsliga praktiker avspeglar den professionella autonomin i det moderna rättssystemet. (s. 69)

Uppgift 3

Uppgift 3 är baserad på artikeln Johan Boucht, Nordisk kriminalpolitik: Finns den längre, och i så fall, vart är den på väg? Hela svarets maxlängd i tecken är 2 200 inklusive mellanslag. Frågan kan ge max 10 poäng.

Definiera vad som avses med begreppen och uttrycken nedan eller besvara frågorna. Svara på punkterna a–g i angiven ordning och anteckna även punktens bokstav i början av ditt svar.

- a) Vad handlar straffrättspolitik om? (1 poäng)
- b) Vad handlar kriminalpolitik om? (1 poäng)
- c) Definiera defensiv straffrätt. (2 poäng)
- d) Definiera offensiv straffrätt. (2 poäng)
- e) Ge två exempel på åtgärder som leder till ökad repression. (2 poäng)
- f) Definiera symbollagstiftning. (1 poäng)
- g) Definiera signallagstiftning. (1 poäng)

Uppgift 3, bedömningsgrunder

Uppgift 3 är baserad på artikeln Johan Boucht, Nordisk kriminalpolitik: Finns den längre, och i så fall, vart är den på väg?

Definiera vad som avses med begreppen och uttrycken nedan eller besvara frågorna. Svara på punkterna a–g i angiven ordning och anteckna även punktens bokstav i början av ditt svar.

- A) Vad handlar straffrättspolitik om? (1 poäng)

Straffrättspolitikern handlar om vad som ska kriminaliseras och hur strängt.

- B) Vad handlar kriminalpolitik om? (1 poäng)

Kriminalpolitiken handlar om hur kriminaliteten i samhället kan motverkas och förebyggas med användning av de medel som ett modernt samhälle har till förfogande.

- C) Definiera defensiv straffrätt (2 poäng)

Den defensiva straffrätten präglas bland annat av strama kriminaliseringsprinciper och av att de processuella rättssäkerhetsgarantierna tas på allvar. På frågan huruvida det är en straffrättslig huvuduppgift att bidra till att lösa sociala och samhälleliga problem, är svaret nekande.

- D) Definiera offensiv straffrätt (2 poäng)

Den offensiva straffrätten kännetecknas av snabba ingripanden mot det som uppfattas som samhällliga problem genom vidare, eller mer generösa, kriminaliseringsprinciper, ökad repression, karaktärisering av förbrytare som fiender och försvagning av de processuella rättssäkerhetsgarantierna. På frågan huruvida det är en straffrättslig huvuduppgift att bidra till att lösa sociala och samhällliga problem, är svaret jakande.

E) Ge två exempel på åtgärder som leder till ökad repression (2 poäng)

Repressionen kan ökas genom straffskärpningar inom ramen för existerande kriminaliseringar (antingen så att straffskalorna ändras eller att t.ex. reglerna om villkorlig frigivning ändras). Repressionen kan också ökas genom nykriminaliseringar (antingen så att helt nya gärningar beläggs med straff eller så att en existerande kriminalisering utvidgas t.ex. temporärt genom att förberedelse kriminaliseras).

F) Definiera symbollagstiftning (1 poäng)

Med symbollagstiftning menas lagstiftning som ska ge intryck av handlingskraft i förhållande till ett påträngande problem, men som reellt inte gör någon skillnad.

G) Definiera signallagstiftning (1 poäng)

Med signallagstiftning menas lagstiftning som primärt syftar till att sända en signal om ett bestämt problem som det inte nödvändigtvis finns något stort behov av att lösa.

Notera att modellsvaret inte är uttömmande. Poäng har även fått för att nämna något som inte finns i svaren ovan. Gällande punkterna c, d, e är modellsvaret mer omfattande än vad som har förutsatts för fulla poäng.

Uppgift 4

Uppgift 4 är baserad på boken Susanna Lindroos-Hovinheimo, Inledning till Europeiska unionens rättsordning (2022). Hela svarets maxlängd i tecken är 2 200 inklusive mellanslag. Frågan kan ge max 10 poäng.

Besvara följande deluppgifter i angiven ordning. Anteckna även deluppgiftens bokstav i början av ditt svar.

a) Vilka rättsliga instrument räknas till den EU-rättsliga primärrätten?

b) Förklara kortfattat förhållandet mellan den EU-rättsliga primärrätten och sekundärrätten.

c) Ange kortfattat i vilka situationer en enskild fysisk eller juridisk person får väcka en så kallad ogiltighetstalan i Europeiska unionens domstol. Du behöver inte närmare redogöra för hurdana akter talan kan gälla eller mot vem talan kan väckas.

d) Ange kortfattat angående vad Europeiska unionens domstol är behörig att meddela förhandsavgöranden.

Uppgift 4, bedömningsgrunder

Hänvisningarna nedan till Susanna Lindroos-Hovinhemo, Inledning till Europeiska unionens rättsordning (2022).

- a) 1) Unionsfördraget (FEU), 2) Funktionsfördraget och 3) Rättighetsstadgan. (s. 21)
- b) Sekundärrätten ligger hierarkiskt nedanför primärrätten. Alla sekundärrättsliga rättsakter bör ha en rättslig grund i primärrätten. (s. 21 och 28)
- c) Fysiska och juridiska personer har rätt att väcka talan mot en akt som är riktad till dem eller som direkt och personligen berör dem samt mot vissa regleringsakter som direkt, även om inte personligen, berör dem och som inte medför genomförandeåtgärder. (s. 118–124)
- d) Europeiska unionens domstol är behörig att meddela förhandsavgöranden angående a) tolkningen av fördragen och b) giltigheten och tolkningen av rättsakter som beslutas av unionens institutioner, organ eller byråer. (s. 133)

Uppgift 5

Uppgift 5 är baserad på artikeln Veronica Lankinen, Administrativa avgiftssanktioner samt rätten att tåla och inte belasta sig själv: Självinkrimineringskydd och sanktionsavgifter i de nordiska länderna Finland, Sverige och Norge.

Frågan är en flervalsfråga.

Uppgiften har 10 deluppgifter, och varje deluppgift har tre svarsalternativ. Endast ett svarsalternativ är rätt. Du kan välja endast ett svarsalternativ eller så väljer du alternativet "Jag svarar inte på frågan".

Varje rätt svar ger +1 poäng, en obesvarad fråga ger 0 poäng och fel svar ger -1 poäng.

Du kan få högst 10 poäng och minst 0 poäng i uppgift 5.

I modellsvaret nedan är de rätta svarsalternativen utmärkta med fetstil.

- 1) Vilket av följande påståenden kan beskrivas som en passivitetsrätt?
 - Åklagaren behöver inte bidra till förundersökningen om förundersökningsmyndigheten har befriats från uppgiftsskyldighet mot andra myndigheter.
 - **Svaranden har rätt att vägra yttra sig och även annars förhålla sig passiv och att inte behöva bidra till utredningen av sin egen skuld till ett brott.**
 - Högsta förvaltningsdomstolen får hänskjuta ett ärende till Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna om det blir aktuellt att ta ställning till självinkrimineringskyddet som behandlats i praxis i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.
- 2) Vad är administrativa sanktionsavgifter?

- **De är avgiftssanktioner som en förvaltningsmyndighet har en lagstadgad behörighet att påföra enskilda fysiska och juridiska personer genom ett förvaltningsbeslut.**
 - De är avgiftssanktioner som enbart en förvaltningsdomstol har en lagstadgad behörighet att utdöma till enskilda fysiska och juridiska personer på begäran av förundersökningsmyndigheten.
 - De är påföljdsavgifter som bara en förvaltningsdomstol har en lagstadgad behörighet att utdöma till enskilda fysiska och juridiska personer på begäran av Finansinspektionen.
- 3) Vad är oskyldighetspresumtionens viktigaste principiella innehåll?
- Åklagaren behöver inte bevisa den tilltalades skuld.
 - **Bevisbördan för den tilltalades skuld ska alltid läggas på åklagaren.**
 - Förvaltningsmyndigheter har inte rätt att påföra sanktionsavgifter.
- 4) Vilket var det första avgörandet där Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna tog ställning till självinkrimineringskyddets innehåll?
- Beuze mot Belgien (1993).
 - SA-Capital Oy mot Finland (1993).
 - **Funke mot Frankrike (1993).**
- 5) Vilka begrepp kan sägas vara nyckelbegrepp då domstolen undersöker huruvida tystnadsrätten eller självinkrimineringskyddet har kränkts ?
- Straffart och straffskala.
 - Försvårande och förmildrande omständighet.
 - **Tvång eller påtryckning.**
- 6) I vilken av följande finska lagar ingår bestämmelser om självinkrimineringskyddet?
- Rättshjälpslagen.
 - Skadeståndslagen.
 - **Förundersökningslagen.**
- 7) I vilket av följande länder har antagits allmän lagstiftning om administrativa sanktioner inklusive informationsplikt angående självbelastningsskyddet?
- Finland.
 - Sverige.
 - **Norge.**
- 8) Vad betyder så kallad brandväggslagstiftning?
- **Den förbjuder en myndighet att lämna ut uppgifter till en annan myndighet när uppgifterna kan användas som stöd för en prövning av en anklagelse för brott eller en straffliknande avgiftssanktion.**
 - Den tilltalade bereds en möjlighet att förhålla sig passiv under vittnesförhör i förundersökningen.
 - Skattemyndigheten måste skydda skattedeklarationernas sekretess via vissa tekniska åtgärder.

9) Vilken av de högsta domstolarna i Finland har gett ett flertal prejudikatavgöranden där domstolen har tagit ställning till självinkrimineringskyddets innehåll?

- **Högsta domstolen.**
- Högsta förvaltningsdomstolen.
- Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen har gett ungefär lika många prejudikatavgöranden gällande självinkrimineringskyddet.

10) Hur kan självinkrimineringskyddet karaktäriseras?

- Självinkrimineringskyddet är en absolut rättighet som inte kan bli föremål för inskränkningar.
- **Självinkrimineringskyddet kan karaktäriseras som en relativ rättighet som kan bli föremål för inskränkningar.**
- Självinkrimineringskyddet kan varken karaktäriseras som en relativ eller en absolut rättighet. Den är en princip som omnämns explicit i Finlands grundlag och är därför en av de grundläggande rättsprinciperna i Finlands rättsordning.